

LETO XI.

V LJUBLJANI 20. NOVEMBRA 1941-XX

ŠTEV. 3

Giovanni Papini

Ljubite!

»Slišali ste, da je bilo rečeno: Ljubi svojega bližnjega in sovraži svojega sovražnika. Jaz pa vam pravim: Ljubite svoje sovražnike; delajte dobro tem, ki vas sovražijo, in molite za tiste, ki vas preganjajo in obrekujejo, da boste otroci vašega Očeta, ki je v nebesih; zakaj on veleva svojemu soncu, da vzhaja nad hudobnimi in dobrimi, ter pošilja dež pravičnim in krivičnim. Če namreč ljubite tiste, ki vas ljubijo, kakšno zasluženje imate! Ali ne delajo tega tudi cestinarji? In če pozdravljate le svoje brate, kaj delate posebnega? Ali ne delajo tega tudi pogani? Bodite torej popolni, kakor je popoln vaš Oče nebeški.«

Preproste in jasne besede so bile to, povedane brez vsakega modrovanja. So pa magna carta novega rodu, tretjega roda, ki se še ni rodil. Prvi rod je bil živalski, rod brez postave; imenovali so ga vojska. V drugem rodu so bili barbari, ki so imeli postave; največja popolnost jim je bila oblast. V tretjem rodu pa morajo nastopiti ljudje, ki ne bodo podobni živalim, ampak Bogu.

Jezusova misel je samo ta: s pomočjo ljubezni preobraziti ljudi v svetnike. Potrebno je zato stopiti na pot za Kristusom. Če se hočemo približati svetosti, se moramo ozirati v Boga. Bodite sveti, ker je Bog svet. Bodite popolni, ker je Bog popoln.

Te besede niso nove; v raju je že hudobni duh govoril: Bosta kakor bogova. Bog je govoril sodnikom: Bodite bogovi, bodite pravični, kakor je pravičen Vsemogočni! Toda sedaj ni samo važno, da bi bili modri kakor Bog: on ni samo modrost in pravičnost, Bog je postal z Jezusom naš Oče; on je Ljubezen. Njegova zemlja daje tudi ubijalcem kruha in cvetja. Oče ljubi z enako ljubeznijo tistega, ki ga zapušča, in onega, ki ga išče.

Kdo ne bi bil rad podoben Bogu? Dii estis. Bogovi stel! Vse to pa je mogoče, če stanovitno hodimo za Njim. Skrivnost hoje za Kristusom je ljubezen. Ljubezen je pot k popolnosti, ljubezen človeka do sočloveka, ljubezen do prijatelja in sovražnika. Če je taka ljubezen nemogoča, je nemogoče tudi naše odrešenje.

Po naravi človek misli samo nase, ljubi sebe. Nekaj časa se trudi, da ljubi ženo in otroke; tudi prijatelja ljubi. Zgodi se, da mnogo laglje sovraži tiste, ki ga ljubijo, kakor pa da bi ljubil one, ki ga sovražijo.

Ravno zato Kristus zapoveduje ljubezen do sovražnikov. Treba je uničiti staro v človeku, sebičnost mora biti pokončana. Na njeno mesto pa mora stopiti ljubezen, ki jo je oznanil Kristus. Iz sebičnosti izvirajo uboji, tatvine, zavist, vojske in vse drugo, kar imenujemo greh. Jezus pa ukazuje, da se morajo spremeniti človeški medsebojni odnosi. Ko bo človek ljubil to, kar danes sovraži, in sovražil, kar danes ljubi, bo življenje resnično spremenjeno; na zemlji bo nastal novi raj. Ljubezen do vsakega človeka je novi raj, v katerega bi naj vstopili vsi ljudje. Kristus je tisti veliki glasnik, ki oznanja svetu ljubezen. Ljudje ga niso poslušali in ga tudi danes ne poslušajo; vedno huje vzdihujejo v zemeljskem peklu. Stiske in muke so vedno bolj silne; rešitev bo prišla, ko bodo v najhujši stiski spoznali, da je rešitev samo v ljubezni Kristusovi. Tedaj bo zasijala nad človeštvom skrivnostna svetloba božje pomladi.

T. Toth

Beduin stavi tri vprašanja

Po neizmerni saharski puščavi se počasi pomika izčrpana evropska karavana. Komaj vlečejo svoje utrujene noge za seboj. Zdajci plane hipomanje izza peščenega griča roparska tolpa beduinov in zastavi karavani pot. Vodja tolpe jim stavi tri vprašanja: »Kdo ste? Od kod ste? Kam greste?«

Bolj resnega vprašanja tudi tebi ne bi mogel staviti, ko se odpravljaš na veliko življenjsko pot.

Kdo si? Od kod prihajaš? Kam greš?

Odločilna vprašanja! Premisli jih s sveto resnobo, moj dragi! Od tvojega odgovora zavisi vendar tvoja sreča na zemlji in večna usoda tvojega onstranskega življenja.

Torej: »Kdo si?«

»Kdo sem? I. I., drugošolec na realni gimnaziji v« Ne, tega te nisem vprašal. Kdo si kot poganjek na tisočletnem drevesu človeštva? Kdo si kot človek, ki se razvijaš in rasteš, ki si postavljen za nekaj desetletij v to zemsko življenje?

»Od kod prihajam?«

Kje sem bil pred sto leti? Te hiše, sobe, kjer berem to knjigo, morda še tudi ni bilo tukaj? Kje sem bil jaz?

»Kam grem?«

Kje bom čez sto let? Morda bo ta soba še stala? Morda bo tudi kak drugošolec bral knjigo tukaj, toda tisti drugošolec gotovo ne bom jaz? Kje bom torej?

Vidiš, dragi moj, kako resna so ta vprašanja? Zadovoljivega odgovora ne dobiš drugje kot samo v svoji veri. Kje si bil pred sto leti? Samo v božjih mislih. Kje boš čez sto let? Ali si vreden, da boš pred božjim obličjem?

Naravoslovje uči, da je bila zemlja nekoč žareča, ognjena krogla. Nobenega živega bitja še ni bilo. Od kod je prišla torej prva živ na zemljo, ko se je ohladilo njeno površje? Ali se more mrtva stvar spremeniti v živo bitje? Naravoslovje trdi, da je to nemogoče. Morda je prišla prva živa celica s kake druge zvezde na zemljo? Toda s tem vprašanje samo obidem, zakaj, od kod je prišla prva živ na drugo nebesno telo? »Od kod si, človek?« se

glasi vsiljivo véliko vprašanje. Imaš samo še odgovor, ki ti ga daje vera: »Od Boga sem!« Bog je neposredno ustvaril prvo živ za našo zemljo.

Če me je pa Bog ustvaril, če je Bog tisti, od katerega prihajam, potem se tudi k Bogu vračam! Moja duša mi jasno kaže ta smoter: dobrota, resnica, lepota privlači mojo dušo, po njih hrepeni moja duša. Nikjer drugje se ji ne izpolni to hrepenenje kot samo v Bogu. »Zase si nas ustvaril,« tako čudovito lepo piše sv. Avguštin, »in nemirno je naše srce, dokler ne počije v tebi.«

Dušo imam, in sicer nesmrtno! Toda imam samo eno dušo, zato moram svojo edino dušo rešiti, naj stane, kar hoče. Pred čim jo moram rešiti? Pred grehom! Zakaj? Za večno življenje.

Življenjsko geslo sv. Stanislava Kostka: »Za nekaj višjega sem rojen!«

Viatores

Sveta si zemlja

»Hodil po zemlji sem naši in pil nje prelesti...«
Župančič: Duma.

II.

H Kraljici miru na Kurešček.

Zakaj na Kurešček?

Kraljica miru ima tam svoje svetišče — zato! Ni še dognan zgodovinski vzrok, zakaj so prav na Kureščku postavili cerkev in zakaj so jo posvetili Kraljici miru in ustanovili v njej bratovščino Kraljice miru v času, ko še ta naziv Mariji ni bil tako običajen kot danes.

Dva napisa na oltarju, ki je bil poslikan pred dobrimi sto leti, sta mi dala misel, da bi v tej strahotni stiski in nevarnosti romali na Kurešček. Prvi napis pravi: »Regina pacis, funda nos in pace«, vzet je iz cerkvene himne Ave, maris stella. Misel je ta-le: Marija, postavi naše življenje na temelj miru. Ali ni danes zaradi tega tako nemirno v svetu, ker temelj življenja narodov ni mir, ampak vojska, borba, konkurenca? In med nami? Mar ne manjka istega temelja? Poudarjamo vedno bolj to, kar nas loči. In če se kdaj poudarja skupnost, se misli skupnost, ki ni zgrajena na miru z Bogom, se zahteva za skupnost žrtev miru vesti, kar v človeku samem poruši trdni temelj. Zato je prav času primerna prošnja: Funda nos in pace!

Drugi napis pravi: »In loco isto dabo pacem« — Na tem kraju bom dala mir. Potrebujemo ga bolj kot kdaj. Če je torej Marija izbrala to lepo točko

naše zemlje, kjer bo usliševala naše prošnje za mir — pojdimo k Njej! Tako smo šli že dve leti zapored v ogromni procesiji na Kurešček prosit Kraljico miru za mir. In bomo še šli z Njeno pomočjo — naj nam to srečo da, da gremo prihodnjic že v zahvalo za zunanji mir. Pojdi tedaj še Ti z nami!

† Gregorij Rožman,
škof.

Kurešček! Veliko vsebine je skrite v tem imenu. Vsebine, katero je položila vanj preteklost, vsebine, katero polaga vanj sedanost — ne le poedinci, ampak ves naš narod.

Že davno pred Valvazorjem je morala stati na vrhu stožčastega kureškega grička Marijina cerkev. Takrat namreč, ko je on pisal svojo »Slavo vojvodine Kranjske«, je bila cerkva že ovita v legendarni nimb — pač dokaz, da je narod, ki je pesnik v svoji pobožnosti, že stoletja poprej odkril leporazgledni hrib ob Mokrcu in ga posvetil Mariji v čast.

Imenovani zgodovinar nam ve povedati čudežno zgodbo o kureškem cerkovniku, ki je šel v zgodnjem zimskem jutru iz vasi pod Kureščkom v cerkvico zvonit zdravamarijo. Pa je zašel v visokem snegu in ker je daleč naokoli ležala gosta megla, se nikakor ni mogel izkopati na pravo pot. Že je ves upehan malone obupaval — a tedaj so se zvonovi na vrhu Kureškega sami razmajali in ravna je se po njihovem glasu je cerkovnik srečno dospel do cerkvice.

Prav tako ve povedati Valvazor, da na Veliko Gospojnico prilete v kureško cerkev operutene mravlje in pokrijejo ves tlak v njej — pa jih ni mogoče ne pregnati ne poteptati.

Sama od sebe je vabila cerkva na kureškem griču naše prednike — preganjane in tlačene, a nikoli pregnane in potlačene. In po Marijini cerkvi so se orientirali v dnevih stiske in težave. Zlasti v najkritičnejših časih turških vpadov. Tu so takrat kurili grmade — od tod ime Kurešček! — ter opozarjali Ljubljano in Ljubljansko okolico na pretečo nevarnost; tu so iskali v onih razburkanih časih pomoči in Marijinega varstva.

Zlasti pa miru! In tako stoji na Kureščku edina cerkev v vsej Sloveniji, kjer so naši predniki častili Marijo kot Kraljico miru že dolga stoletja poprej, preden je papež Benedikt XV. dopolnil lavretanske litanije s tem nazivom.

O tem nam priča prezbiterij, ki govori v besedi in sliki o Kraljici miru. Nad glavnim oltarjem, tik pod stropom, nosita dva angela napis: Kraljica miru, utrdi nas v miru! Freske na levi in na desni ponazarjajo misel, kako Marija pomirjuje sprte poglavarje ljudstev. O miru govori tudi drugi latinski napis: Jagnje božje, ki odjemlješ grehe sveta, pošlji nam mir! Najzgovornejši pa je tretji napis, ki poudarja obljubo Marijino: Na tem mestu bom delila mir.

Pred blizu dve sto leti dokončani spis cerkvenega inventarja cerkev dosledno imenuje svetišče Device Marije Kraljice miru na Kureščku. In vse do jožefinskih časov je bila kureška cerkev za vso Kranjsko sedež kanonično ustanovljene bratovščine Kraljice miru.

Do lani je kureška cerkev zapadla pozabi: izgabili smo jo iz vida. Pa so se zvonovi v Marijini cerkvi nepričakovano razmajali kar sami od sebe in nas v dnevih stiske in groze priklicali k zgodovinskemu mestu Marijine milosti.

Dne 1. septembra 1940 se je na pobudo prevzvišenega g. škofa dr. Gregorija Rožmana vršilo veliko romanje h Kraljici miru na Kurešček. Kar tri procesije so se vile istočasno med gozdovi in senošetmi gor proti Marijinemu gričku; najštevilnejšo med njimi, ki se je pomikala od Golega, je vodil sam prevzvišeni g. škof, ki je nato daroval v cerkvi sveto mašo, po končani daritvi pa izpred cerkve spregovoril nepregledni množici. Več kot pet tisoč romarjev od blizu in od daleč je prisluhnilo besedam svojega pastirja in za njim ponavljalo njegovo obljubo: Poslej vsako leto na Kurešček!

Andrej Farkaš.

Od nas se na Kurešček kaj lepo vidi. Že dolgo sem si želel priti tja gor. Letos se mi je ta želja izpolnila. Bil sem takrat, ko so bili škof. Iz naše vasi nas je bilo veliko. Od Roba naprej smo šli v procesiji. Vso pot smo molili in peli. Ker je bilo navkreber, nam je kar sapa jemalo. Čudil sem se stari Urhovki, ki je ves čas naprej molila in pela. Nič se ji ni ustavilo. Saj ni čudno, da toliko moli! Njenega moža, starega Urha, soseda našega, je v prejšnji svetovni vojni

granata raztrgala, mladi Urh, njen sin, pa se še zdaj ni vrnil iz zadnje vojske. Uboga Urhova mati!

Na Kureščku je bilo lepo. Škof so maševali in pridigali, mi pa molili in peli. Meni se je ves čas zdelo, da povsod slišim staro Urhovko. Še danes ne vem, ali mi je njena molitev po poti tako v ušesa prišla ali pa je bilo v cerkvi še vse polno drugih, ki so jih trle podobne skrbi in nadloge kot njo. Najbrž je bilo to, saj se mi je bila Urhovka izgubila, da je nisem videl vse dopoldne. Tudi jaz sem molil skupaj z drugimi. Bog daj in Marija pomagaj, da bi bili vsi uslišani!

Ivan Zgonc, prvošolec.

Gospod urednik! Nisem dijak in tudi »Zvezde« nimam naročene, a fanta imam v gimnaziji in v njegovi »Zvezdi« sem videl Tvoje povabilo, naj napišemo kaj o Kureščku »starejši in mlajši«. Jaz bi se ne oglašal, a moram se oddolžiti Mariji na Kureščku za naslednjo dijaško objestnost:

Bil sem v sedmi ali osmi, ko je Mohorjeva izdala neko Jakličevo povest, v kateri je tudi kratka pesem o Kureščku. Zdaj se je ne spomnim več. Spomnim se pa še prav dobro, kako smo jo bili študentje popačili. V zavodu, kjer sem stanoval, so nam bili po pomoti zabelili krompir s salom ali s čim. Nam se je zdelo, da ima okus po milu. Dvignili smo halò in takole prikrojili pesem iz Jakliča:

O Marija s Kureščka, prosi za nas Jezusa,
da nas varuje vsega zla in krompirja - »žajfeža«!

Sveda smo dobili še tisti večer primerno lekcijo, ki je vsebovala tudi tisti zlati nauk o zarečenem kruhu. Najbrž smo že vsi takratni gojenci pozabili na to nelepo potvorbo, a mene je prav živo zbolela, ko sem letos vprav pod Kureščkom stikal za — krompirjem. Ko sem ga srečno dobil, sem za pokoro stopil tudi gor do cerkvice in prav lepo prosil Marijo, za »dober tek pri krompirčku, čeprav zabeljen ne bo« in za naš mladi rod, da bi mu ne bilo treba popravljati mladostnih grehov.

J. B.

... Ko je mati zvedela, kaj se je zgodilo na Mokrcu, kakšni smrtni nevarnosti sta ušla mož in sin, se je obrnila v okno, skozi katero se je videla cerkva na Kureščku ter povzdignila roke in iz srca vzdihnila:

»O Marija s Kureščka,
prosi za nas Jezusa!
Varje naj nas vsega zla
in človeka hudega!«

»Bog te usliši! Drugače smo proč!« je vzdihnil stari in si podprl glavo, polno obupnih skrbi...

Franc Jaklič, V graščinskem jarmu, str. 45.

Kurešček, naša prva postojanka! Zdaj gremo naprej, tja dol na Dolenjsko! Določamo za 5. številko Trško goro pri Novem mestu. Povabljeni zopet vsi, posebno pa Novomeščani! Poglejte še enkrat navodilo v prvi številki, premislite, napišite in pošljite na uredništvo do 25. novembra!

Ne motimo se! Bog se ne da zasmehovati!

So nekateri nespametni pri nas, ki mislijo, da lahko v teh težkih časih še naprej žaliyo Boga z grehi in krivicami vseh vrst. V svoji kratkovidnosti si upajo celo vpraševati, kje je Bog, če vidijo ali doživijo kaj težkega in bolečega. Ali so res pozabili, da smo z zanemarjanjem osnovnih človečanskih, kaj šele krščanskih dolžnosti v zadnjih desetletjih nagromadili na narod in njegovo zemljo toliko krivd, da jim ne vemo števila in mere? Ali res ne slutijo, da je nastopila ura božjega obračuna, ki pa bo toliko manj boleč, kolikor bolj ga bomo razumeli in prav sprejeli. Tudi naj nihče farizejsko ne misli, da bo samo s kratko molitvijo plačal težka zadolženja. Treba bo nekaj več. Naše dolžnosti ob taki uri so:

1. Spreobrnimo se takoj in postanimo boljši kristjani. Le takim nam bo Bog usmiljen.

2. Za krivde preteklosti zadoščujmo z obilno molitvijo in daritvijo.
3. Ne sklicujmo se pred Bogom samo na svoja dobra dela, ki so, kakor da jih ni, marveč ponujajmo Mu v spravo in za priporočilo Kristusova dela, njegovo odrešilno Kri in zasluge Marije in svetnikov.
4. Trpljenje, ki ga moramo sprejeti, prenašajmo junaško — za pokoro in zdravilo.

Kdor ne bo hotel po tej poti, bo sokriv še večjega in še daljšega trpljenja.

Tone

Pobožnost — brrr!

(Misli ob novi izdaji »Filoteje«.)

A. Rogelj, tretješolček

Pobožnost! Saj mladega človeka kar strese ob tej besedi. Morda tudi tebe? Morda kar vidiš trepetajočo senco, ki kleči na mrzlem kamnu in cele ure moli v mračni cerkvi. Morda te strese mraz pred vlažno celico, kjer jetika gloda nadušljivega meniha. Morda šteješ udarce spokornega biča, ki pada po izsušenem telesu, vidiš od posta skremžen obraz, ki se nikdar ne nasmehne, vidiš na stran nagnjeno glavo, vedno povešene oči — pobožnost — brrr! Saj ni, da bi človek, ki živi med svetom, nanjo mislil.

Tako si misliš v svoji mladosti. Vsem, ki ti govorijo o njeni lepoti, bi v obraz zabrusil: »Govorite o krščanski popolnosti, ki je tako daleč od mene, da si je nikdar ne upam doseči. (Saj se da menda tako živeti samo med

samostanskimi zidovi. Vsakdo pa tudi ni za samostan!) Če bi bila pobožnost nekaj takega, da bi jo mogel združiti s svojim delom in življenjem med svetom, potem — o ja, potem bi se dalo tudi pobožno živeti.«

No — kaj boš zardeval, če sem odkril tvoje misli. Veš, na uho ti povem, da nisi sam. Jaz tudi tako mislim. Skoraj vsi smo, ki v svoji prešerni mladosti odrivamo pobožnost, ker premalo vemo za njeno pravo vsebino, obliko in lepoto.

Pa je prav te dni prišla na mojo mizo knjižica »Filoteja«, »prijazen priročnik, kako pobožno živeti«, tako jo je pred sto leti nazval škof Slomšek. Založil bi bil knjigo v polico, kakor sem jih že toliko, da me ni pritegnil avtor Frančišek Saleški, mojster francoskega jezika in patron katoliških pisateljev. Le kako je on gledal na pobožnost? Vzel sem in bral. Veš, bral sem, ker je bila kakor zame pisana.

Človeka jemlje pisatelj takšnega, kakor je; prav kakor ga srečaš na ulici, ko hiti po opravkih. Morda je celo v grehih ali pa vsaj ves zakopan v posvetnost. Samo v dnu srca, v duši mu trepeti plamenček, ki ga sili na-

vzgor iz sveta, a ne proč od poklica in dela: tega plamena, ki je tudi v duši najbolj vsakdanjega človeka, se oklene pisatelj. Z ljubeznivo roko ga goji, odstranja ovire, doliva olja in zaslanja ga pred nevarnimi sapami, da zagori in zasveti sredi sveta.

Eno bi gotovo še rad vedel: kakšna pa je ta pobožnost? Ali je kakor ona sv. Alojzija ali sv. Avgušтина ali kakšne svetnice? Vedi, ta pobožnost bo tvoja in samo tvoja. Kakor si ti s svojo duševnostjo in telesnostjo edinstven pojav na svetu, tako mora biti tudi tvoja pobožnost uravnana po vseh tvojih najbolj drobnih zmožnostih.

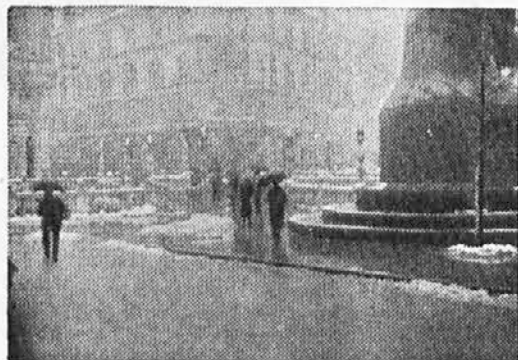
»Knjiga je zastarela,« boš ugovarjal, če veš, da je avtor živel pred tri sto leti. Morda bi bolj prav rekli: »Preizkušena je.« Bog ve koliko izdaj je doživela in koliko duš vzgojila. Samo v slovenščino je bila trikrat prevedena (1842 — »poslovenil neki dušni pastir lavantinske škofije«; 1899 Kržič v nepopolnem prevodu in 1941 so jo nanovo priredili ljubljanski bogoslovci).

Ko se nam ta pomlajena »prijazna roka, kako pobožno živeti« spet ponuja, se je radi oklenimo. Za nas mlade je pisana, da bi »postali živa Filoteja, to se pravi, duša, ki Boga ljubi. In kdor mene ljubi, govori Jezus, tega bom tudi jaz ljubil« — (škof Slomšek v uvodu k prvi izdaji).

Pomni še to, da že dolgo velja, da mora vsak duhovno velik človek imeti in poznati poleg sv. pisma še Tomaža Kempčana »Hojo za Kristusom« in Frančiška Saleškega »Filotejo«.

Mauser Karel

Moj greh

Dolgočasen jesenski večer, meglen in razvlečen, je legal nad mesto, ko sem zaprl vrata svoje samotne sobice in stopil na cesto. Spolzka, kakor sivočrna kača, se je vlekla pred menoj tja do prve vile, kjer je v ostrem ovinku izginila za temnim zidom. Raz kotanje je pršela vlaga in mlahavo listje se je lepilo na mokre veje.

V ravni vrsti so gorele luči, kakor na vrvico nanizane oči. Promenada je bila živahna, toda

nisem mogel vzdržati. Mrzelo mi je to pohajanje sem in tja in naenkrat sem se začutil brata beraču in kar nenadoma sem zazrl prepad, ki je zeval med mestom in predmestjem, med beračem, ki je s pokvečenimi nogami čepel v vozičku, in med gospodom, ki si je vstric njega brezbržno našigal cigareto.

Večkrat so mi vstajala v srcu vprašanja in odgovori in kadar nisem vedel naprej, sem se zastrmel v svoji sobici, kakor da bi čakal na zadnjo besedo iz nevidnih ust. In kadar sem šel mimo berača s kosom kruha v aktovki, me je postalo sram, kakor da so beračeve oči videle tisti kos skozi usnje.

Prav ta večer pa je gnusen madež v mojem življenju kakor pljunek na beli dlani nedolžnega otroka.

Tisto dopoldne smo dobili dijaške knjižice za prvo konferenco. Tovariš, ki je mislil, da bo padel iz slovenščine, se je z mojo pomočjo izrezal z nalogo in dobil je od očeta za darilo precej denarja. In v tem dolgočasnem jesenskem večeru sem ga srečal s tremi tovariši.

Mrzil sem jih, sovražil sem njihove nečiste oči in elegantne, privajene kretnje.

»Greš z nami v kino? Plačam ti jaz.« se je ustavil Saša pred mano. »Zato ker si mi naredil nalogo.«

Če bi bilo lepo vreme, bi ga v obraz udaril za te besede, v tem meglenem večeru pa sem hrepenel po topli sobi.

In smo šli. Vzeli so me v sredo, govorili o tem in onem, toda tudi njih besede sem sovražil, ker so bile spolzke kakor kače.

Ustavili smo se pred reklamno desko, ki je visela pred vhodom v kino.

In tu se je spočel moj greh. Ob prizidku na nasprotni strani ceste je stala žena - starka. Pordečele roke je stiskala pod raztrgan predpasnik, s komolcem pa je tiščala vrečo, da bi ji ne padla raz ozek zid. Drva je nesla domov, pa je počivala. Nekaj me je zgrabilo pri srcu, da bi stopil k njej, jo vprašal po domu, si zadel vrečo na ramo in odšel z njo v raztrgano barako.

»Ne grem v kino,« sem zgrabil Sašo za rokav in stopil od vrat. »Daj raje tisti denar onile revi. Bo boljše tako.«

Zasmejal se je na glas in za njim tovariši. Zgrabili so me za roke in potegnili skozi vrata. In nisem se upiral. Samega sebe me je postalo sram, sram pred tovariši z nečistimi očmi, ki so se smejali mojemu sočutju.

Slike na platnu so se prikazovale, izginjale, opojna glasha mi je meglila misli, toda kadar koli sem pogledal v temo, sem videl zgrbljene, rdeče roke, ki so trepetale od mraza.

In na svojem srcu sem začutil pljunek, svoj lastni pljunek, ostuden in ki je žgal kot žerjavica.

Med odmorom sem se izmuznil. Žene ni bilo več, megla je ležala prav pri tleh in rahlo je rosilo.

J. Riboulet

Nasveti za duševno delo

Pomembne izjave.

Slavni glasbenik Bach je bil globoko veren človek. Skoraj vse njegove partiture nosijo na začetku črke S. D. G. (Soli Deo gloria — Vsa čast Bogu). Celo na prvo stran svoje klavirske »šole« je dal tiskati »In nomine Jesu«. Za harmonijo daje sledeče navodilo: »Levica naj igra predpisane note, desnica naj dodaja disonance in konsonance, vse pa naj se zlije v lepo harmonijo, ki bo čistila Boga.«

Beethoven je dejal: »Zdi se mi, da v naravi vsako drevo poje: Svet! Svet! Svet!«

Ko je Newton odkril, da je vse svetovje podvrženo zakonu težnosti, je zapisal: »Jasno je, da vse mora služiti istemu najvišjemu Bitju, ker nosi znake njegove zamisli.«

Tudi prirodoslovec Linné je odkrival v naravi Boga. V svoj dnevnik je zapisal: »Zbudil sem se pred velikim Bogom, ki vse vidi in more. Prikazal se mi je mimogrede, zavil v skrivnosti stvarstva. Ostrmel sem pred njegovimi sledmi, ki jih je vtisnil stvarjem. V vseh, tudi v neznatnih in najmanjših stvareh, kakšna čudovita popolnost! Stvarstvo je delo Bitja, ki je vsemogočno.«

Tudi Ti pri svojem duševnem delu ne pozabi na Boga. Tvoja študijska soba ga bodi polna. Znameniti slikar Ingres je dejal svojim učencem: »Pravijo, da je moj atelje kakor cerkev. Naj le bo cerkev, svetišče dobrega in lepega.« Podobno je dejal pesnik J. Reboul, ko je k njemu na obisk prišel A. Dumas: »Sedaj sva daleč od sveta. Ta sobica je svetišče, v katero sme vstopiti le molitev in pesniško navdihnjenje.«

Veliki Ampère se je globoko zamislil in zapisal: »Podoba tega sveta preide. Z njo boš prešel tudi ti, če te hrani njena nečimrnost. Resnica božja pa

ostane vekomaj. Naj bo odslej moja duša vedno združena z Jezusom. Blagoslovi me, moj Bog!»

Čim bolj bo dijak delal resno in živel iz vere, tem bolj mu bo njegovo duševno delo sladilo misel na Boga. Stori naj, kakor je svetoval duhovnik mlademu pisatelju, ki ga je prosil navodil za delo: »Vodijo naj vas tri božje čednosti: vera, upanje in ljubezen.«

Iz naših kongregacij

Tebi, Mici, v spomin . . .

Sredi poletne pesmi, ki je odmevala po cvetočih livadah, je ugasnilo Tvoje mlado življenje. Tvoj, vedno se smehljajoči obraz je še krasilo pomladno cvetje — toda božji Vrtnar Te je presadil na večno livado, saj si bila prenežna, da bi kljubovala nevihtam, ki divjajo danes po svetu — Tvoja duša je bila prečista za svet, ki tepta lilije...

Mici, glej mojo solzo v očeh! Ali veš, zakaj jokam?... Morda so bile le krute sanje, da so Te položili v črno, globoko jamo — Tebe, ki si bila tako bela?! Ah, zaman Te čakam, da prideš od kod in se mi sladko nasmehneš. — O smrt, kako si neusmiljena!

Kako lepo je bilo, ko sva vsako leto čakali pomladi, da nama nasuje pod okno drobnih marjetic. In potem sva utrgali vsaka eno. »Nebesa, vice, pekel... Nebesa!« Ob zadnjem listku si se zazrla v daljavo, s smehljajočimi ustnicami pa si šepetala »nebesa«. In v Tvojih iskreno čistih očeh, kjer se je zrcalila vsa milina Tvojega srca, je zazarelo tiho hrepenenje:

»Kdaj tisto zlato jutro mi zasije,
ko bom na srcu — Matere Marije?«

Zdaj ne vprašuješ več. Njeno oko se je že srečalo s Tvojim. Tiha, nežna ljubezen do Marije, ki si jo gojila v svojem srcu, Ti je dajala moči, da si s smehljajem junaško prenašala vsako trpljenje, ki Ti ga je ljubi Bog pošiljal v boleznih. Preko Tvojih ustnic ni nikdar zdrknila trpka beseda, ki bi mogla koga raniti. Tiha, vedno se smehljajoča, si prehodila kratko pot življenja, ki Ti ni prizanašala. S pogledom, uprtim v Brezmadežno, si skrila vsako trnje z rožami in nihče ni slutil, da se skriva za Tvojim milim smehljajem pekoča bol.

— — — nebesa, vice, pekel. Nebesa! Mici, Tvoje hrepenenje se je uresničilo!

Presrečna! Ne pozabi nas, Tvojih sestic, ki nam še groze nevihte in boji življenja. Prosi Marijo, naj vodi naš čolnič, da bomo srečno priplule — mimo vseh čeri — v pristanišče večnega miru.

Ko bodo zagorele lučke na grobovih, vedi, draga Mici, da bi tako rada prižgala svečko na Tvoji prezgodnji gomili, v senci gorenjskih vrb. Naj bo ta spomin v »Naši Zvezdi«, ki si jo tako z veseljem prebirala, svetla lučka, katera ne bo nikdar ugasnila v srcu Tvoje nepozabne prijateljice. Alma.

Na izletu

Kakor vedno, tako je tudi letos priredila naša kongregacija nekaj lepih izletov. Najlepši in najmikavnejši je bil pač na Krim. Kdo si ne bi želel lepega razgleda, ki ga nudi vrh te druge največje gore Ljubljanske pokrajine. Veselih src in tihih želja, da bi bil dan lep, smo sedli v vlak, ki nas je odpeljal preko ravnega Ljubljanskega barja tja proti Krimu. Na postaji Preserje smo izstopili, šli skoz majhno vasico Kamnik ter se v župni cerkvi v Preserju priporočili Mariji.

Mahnili smo jo kar naravnost proti Krimu. V majhni kapelici na Planinci smo imeli sv. mašo. Tam smo tudi prvič posegli v svoje nahrbtnike ter se pokrepčali za dolgo pot, ki smo jo še imeli pred seboj. Po tem okrepčilu smo se

napotili naprej. Gruče so se ena za drugo pomikale po poti. Mnogokrat se je zgodilo, da je kdo preveč zaostal in se izgubil. Izgubljeni so nas seveda klicali, mi smo jim pa odgovarjali. Na vrhu Krima smo se zopet sešli. Gg. voditelji so nam najprej povedali imena bližnjih vrhov. Čudli smo se lepemu razgledu in velikemu Ljubljanskemu barju, preko katerega se beli kakor ravnilo ravna Izanska cesta. Po zopetnem okrepčilu smo imeli nekaj ur časa za razvedrilo. Ko smo se naskakali in nagledali, smo s težkim srcem zapustili Krim.

Napotili smo se po lepi vojaški cesti proti Rakitni. Na Rakitni smo se zahvalili Mariji za lep dan in še lepši zlet. Ob pokopališkem zidu smo se zadnjič slikali. Odšli smo zopet nazaj proti Preserju. Proti koncu smo morali teči, ker nam je zmanjkalo časa. Ko smo prisopihali na postajo, je vlak ravno privozil. Vstopili smo in se med vožnjo pogovarjali, kako bi bilo lepo, če bi zamudili vlak in si podaljšali izlet še za en dan.

I. Železnik, kongreganist
bežigrajske kongregacije.

Emilijan Cevc

Umetnost

* iz vere *

1. Starokrščanska doba na našem ozemlju.

Sl. 2. Rekonstrukcija starokršč. cerkve v Sp. Hajdini pri Ptuj. (Po W. Schmidu).

V začetku 4. stol. pa se je začela z dinamično silo razširjati in oblikovati. Prepregla je ves svet ob Sredozemlju, predvsem pa Sirijo in Palestino kot domovino, Italijo z Rimom pa kot središče krščanstva (cerkve v Orléansville v ser. Afriki, v Edessi v Mezopotaniji, stara cerkev sv. Petra v Rimu itd.). Arhitektonsko je morala kršč. umetnost rešiti težko nalogo: ustvariti zbirališče cerkvene občine in prostor, ki naj postane bivališče Boga. Antični tempelj je bil samo reprezentativno bivališče božanstva, kamor preprosto ljudstvo ni smelo vstopiti, krščanstvo pa je zahtevalo, da so verniki pri »lomljenju kruha« zbrani okoli oltarja. Tako se je v nasprotju do poganškega templja-celice razvila nova oblika sakralne

arhitekture — krščanska bazilika, s svojo notranjo razdelitvijo v eno ali več ladij, ki jih med seboj ločijo stebri ali slopi (prostor za vernike), spredaj pa izzveni centralna ladja v prezbitarij — najsvetejše, kjer je oltar, v njegovem polkrožnem, apsidalnem zaključku pa prostor za škofa in duhovnike. Bazilika postane predpodoba nebes; njeno simboliko pa povzdigne še slikarski okras po stenah ladij in v apsidah.

Na ozemlju, ki so ga v 6. stol. zavzeli Slovenci in ki je pripadalo rimskim provincam Veneciji z Istro, Panoniji in Noriku, se je krščanstvo razširilo že v prvih stoletjih ter bilo celo z mučeniško krvjo orošeno. V 4. stol. so bile že škofijske stolice v Aemoni, Poetoviu, Caelei in Theurniji, v 6. stol. še v Trstu; vendar poznamo za enkrat na tem ozemlju le malo spomenikov iz starokrščanske dobe.

Po sporočilu sta sveto vero med prebivalci poznejšega slovenskega ozemlja prva oznanjala aquilejski škof sv. Mohor in njegov diakon sv. Fortunat. V začetku 4. stol. je v Aquilei po izkopavanjih ugotovljena troladijska, tako imenovana Theodorova bazilika; njena apsida je bila skrita v pravokotnem tlorisu. Toda Aquilea sama ne spada več strogo v okvir našega razpravljanja, kajti naseliteni val Slovencev se je ustavil tik pred njenimi zidinami. Trst, nekdanji Tergeste, je dobil v začetku 4. stol. cerkev Matere božje in to na mestu nekdanjega antičnega templja, ki je nekaj časa najbrž sam bil izpremenjen v krščansko cerkev. (To je bil pogost slučaj, da so kristjani tempelj poganškega boga izpremenili v tempelj pravega Boga!) Ostanke tržaškega templja so še ohranjeni spodaj v zvoniku sv. Justa. Nova Marijina cerkev je bila troladijska bazilika s polkrožno apsidno, ki je bila skrita v okvirnem pravokotniku, kot v Aquilei! Ta tip je postal eden osnovnih v primorski Istri.)

Posebno važno mesto je v starokrščanski dobi imelo mesto Poetovio, zlasti ko je v dobi cesarja Dioklecijana sedel na tamošnjem škofijskem prestolu sv. Viktorin (umrl 303. ali 304.), ki je znan kot najstarejši latinski razlagalec sv. pisma; za kulturno zgodovino je ta grško vzgojeni Latinec zlasti važen, ker je (po Zeilerju) geografično skrajni predstavnik one grške struje, ki je iz Azije preko Macedonije, Tracije in Sirmia zanesla krščanstvo v pokrajine spodnje in srednje Donave do zapadnih mej Ilirika; tu sta se torej križali smeri grške in latinske civilizacije. Ni morda samo naključje, da imamo pri nas prav iz Ptuja največ starokrščanskih najdb.

(Dalje.)

A. Ušeničnik

Razlaga hipnotičnih pojavov

M. Maleš.

Prvi hipnotični pojav so raznovrstne halucinacije. Hipnotizer sugerira uspani osebi razne predstave in te oseba objektivira. Kakor ima sanjač svoje sanje za resnične dogodke, tako je hipnotizirana oseba prepričana o resničnosti svojih predstav. Jasno je, da daje ta pojav hipnotizmu največjo raznoličnost. Osebe v hipnozi gledajo rože, ptice, zveri, ki jih v resnici ni pred njimi. Zveza z drugimi čuti je pretrgana ali oslABLJENA. Umske kontrole ni ali vsaj ni zadostna. Domišljija predstavlja razne objekte.

Drugi hipnotični pojav so iluzije. Hipnotizirana oseba ima listje za rože, krompir za jabolko, belo za rdeče, rdeče za belo... Tudi tega ni težko razložiti na podlagi splošnih psiholoških zakonov in s pomočjo sugestije. Takih iluzij ne pogrešamo v spanju. Šepet gardin se mu izpremeni pod vplivom domišljije v šumenje morja. Kontrole ni; domišljija je razbrzdana; zato vnanje občute dopolnjuje, povečuje pa po zakonih reprodukcije in asociacije (po zakonih sličnosti nasprotja, sorodstva). V hipnozi pa se pridruže sugestija. Toda sugestija vpliva na domišljijo, da podobnost med vnanjo obliko krompirja in jabolka dopolni; naslika si konture jabolka, barvo, reproducira si okus; vse to brez umske kontrole.

V teh pojavih potemtakem ni nič posebno čudnega. Zakoni, ki se tu nanje opira hipnoza, so splošno veljavni. Duševna energija je omejena; če je vsa duševnost obrnjena v eno smer, se ne more udeleževati v drugih smereh.

Opomnimo le, da se včasih s predstavami domišljije združijo res tudi občuti o predmetih, ki jih ni. To je jako zanimiv pojav. Poznala ga je že stara filozofija, a potrjuje ga znanstvena moderna veda. V halucinacijah človek včasih res vidi, čuti, kar mu kaže domišljija. Ti občuti niso od zunaj, temveč od znotraj. Imenujejo se »subjektivne, periferične podobice«. Moderni imenujejo to svojstvo čutnic »zakon indiferentne vodilnosti«.

Kakor halucinacije in iluzije, tako je treba razlagati tudi druge hipnotične pojave, ki jih kažejo razne čutne zmožnosti. Sem spadajo razne halucinacije spomina. Hipnotizer sugerira hipnotizirani osebi, da ne ve več, kako je temu ali onemu ime. Oseba se res ne more več spomniti (amnezija). Od kod ta pojav? Da se človek spomni kake stvari, je treba pozornosti, da, je treba nekega vpliva volje. Hipnotizer tudi lahko vara spomin (paramnezija). Treba mu je le osebi povedati kak dogodek in ji sugerirati, da se spominja tega dogodka, in oseba se bo kmalu »spomnila«. Celo raznih okoliščin se bo »spomnila«, ker ji domišljija po zakonih reprodukcije in asociacije sliko dopolni.

Vsi pojavi, ki smo o njih doslej govorili, slone na zakonu ekvivalence ali omejene duševne pozornosti. Če se obrne vsa pozornost v eno smer, ne more obenem pregledati vse sfere svoje delavnosti. Z zakonom ekvivalence moramo združiti dinamični zakon duševnih predstav.

Vsaka predstava ima v sebi težnjo realizirati se, pravijo moderni. Stari pravijo: »Če se duhu pojavi dobro, se vzbudi teženje po njem; ako je to dobro dejansko in ga je mogoče doseči, teženje vpliva na gibne živce, le ti vplivajo na mišice in začno se gibanja. Prvotna predstava je torej dala impulz, vse drugo pa se potem vrši samogibno, avtomatično.« (Izbrani spisi.) (Dalje.)

DEBATNA URA

Študent - goljuf?

Vsak študent meni, da je brihten. Misli, da je malo takšnih kot on. Kaj vse študent ve in zna! Profesor, kaj profesor, on samo sprašuje. In še odvisen je od študenta; če n. pr. študentje ne bi hoteli v šolo, bi bili profesorji ob kruh! Vse zlo je v tem, da študentje nimajo besede pri odločilnih stvareh, ki se dogajajo na šoli, doma in v svetu sploh. Kako bi vse praktično in pametno uredili! Zlata doba bi nastopila. Skratka, študent je gospod.

Toda študentovska gospoščina, žalibog, ima kratke noge. Neha se že v šoli, posebno pred tablo, pa tudi v klopi, če ga ravno profesor h katedru ne pokliče. To so pa druge strune! Če zna, kakšen užitek! A takih, ki bi vedno bili pripravljeni, je malo. Razredne kravice so, ki jih vse molze, le žal, da se vedno to ne da in se včasih tudi ne puste. Treba je biti z njimi v dobrih odnosih, a posebno globoko to prijateljstvo ni. Tu je vse preračunano. Ti meni, jaz tebi. Iskreno tovarišstvo je žal redko.

Kadar študent stoji ali je pred tablo, tedaj je navadno v fronti, kajpada v defenzivi. To je boj proti profesorju, često naravnost obupna obramba, reševanje na suho. Vsa bojna sredstva pridejo v poštev, posebno še, kadar je šolska naloga, tedaj je naravnost obsedno stanje! Ubogi študent! Rešilni pas ali podmornica, celo potapljaški zvon, torpedo in strmoglavci, topovi, mrtvaške raglje in tanki, da celo radio in brezžični brzojav mu prideta prav. Tukaj je pač nedolžno napaden in gre za silobran. Goljufija v rokavih, na nohtih in dlaneh, pod klopjo in za nogavico, celo na podplatih, na tintniku in po »pošti« pride odrešilni listek ali se brezžično pošlje z nemo abecedo potrebna končnica latinskega ali francoskega glagola ali pravilni nemški spolnik. To je moderna vojska z uporabo najmodernejših načinov maskiranja. In preganjani so nedolžni, prav nedolžni, ki ničesar ne vedo, zares ne, prav ničesar.

Študent je goljufal in bo, četudi je na vseh štirih straneh zastražen. Bil je profesor, ki je dejal pred šolsko nalogo:

»Goljufajte, kolikor vam drago, vendar pa le tisti, ki dobro znate ta posel. Če koga dobim, mi ne bo smel zameriti, ko mu bom vzel zvezek.«

In je čital, zamišljeno čital svojo debelo knjigo. Saj ničesar ne vidi, so si mislili dijaki. Pa se je oglasil:

»Ali hočete, da katerega dobim?«

Plaho prikimavanje. A profesor je že pri žrtvi:

»Vzdignite roke! Hvala!« In je odnesel na kateder zvezek ter majhen, drobno popisan listič. Že je bil pri drugem.

»Pokažite mi, prosim, vadnico!« — »Kje je list?«

Tresoča roka je izpod zvezka potegnila iz knjige odtrgani list, ki je romal obenem z zvezkom na kateder. Življenje je boj!

Študentje pa še goljufajo in bodo. Vprašanje pa je, koliko je to res pametno in se spleča. Imel sem tovariša, dobrega in blagega. Goljufijo je smatral za silno grdo prevaro profesorja in za greh. Vprašali smo kateheta, ki nam je nekako takole dejal:

»Saj profesorji vedo, da jih goljufate, zato tudi pazijo na to. Če si pa za-sačen, potem moraš kazni vdano sprejeti in prenesti. Sama po sebi pa stvar ni grešna, utegnila bi biti zaradi laži in škode, toda lepo in priporočljivo to vsekakor ni in ponosnega dijaka nevredno. Značaj si kvarite.«

Lepa ta reč res ni, temveč škodljiva. Škodljiva na dijaškem znanju in na značaju. Dobimo v inteligenčnih poklicih ljudi, ki niso kos svoji nalogi in se marsikdo čudi, kako neki so se pretolkli skozi gimnazijo, kajti maturitetno spričevalo imajo, ni pa tega, o čemer spričevalo pričuje. Dvoje vzrokov je navadno: protekcija, ali pa goljufija, ali pa tudi oboje. Toda to je bridko varanje samega sebe, ne pa profesorja. Taka stvar se maščuje nad grešnikom, kot tisti, ki je vrigel kamen v zrak, a mu je padel nazaj na glavo. Kot noj, ki vtakne ob nevarnosti glavo v pesek, da ne vidi resničnega položaja — študent misli, da nekaj zna, a ko je postavljen na samostojno mesto, se mu vse podere. Kvečjemu za vajo v spretnosti in rokohitrosti bi bil ta »šport«, a za to so druge, boljše šole.

Velika je tudi škoda na značaju. Dečko se je priučil pretvarjanju, hlinjenju, prikrivanju in celo laganju. Velika nevarnost je, da teh lastnosti ne prenese iz šole v življenje. Kar se je Janezek naučil, to Janez zna! Verjetno je, da kdor je profesorja goljufal v malih rečeh, bo poskusil tudi zunaj šole druge ljudi v večjih rečeh. Slabe lastnosti se drže človeka kot klop. Stara navada — železna srajca! Človeško občestvo, narod in država pa potrebujejo poštenjakov od nog do glave, klenih značajev, nesebičnih ljudi, ki ne bi brezobzirno uporabljali sredstva, dobra in slaba, da bi le sebi priborili malce ugodnosti.

Ni dolgo tega, ko so poročali časopisi, da se je v velemestu sesula stavba, brž ko je bila dogotovljena. Preiskava je obtožila arhitekta, da so naredili napake v načrtih in pa graditelje, ki so uporabljali slabše gradivo. Kdo ve, če niso prvi v šolah preveč »špricalic«, in če se niso drugi istotam naučili varati.

Naj bi se vsak študent zavedal odgovornosti pred narodom in domovino ter dobro porabil čas za svojo vsestransko izobrazbo. Tako bo s svojim temeljitim znanjem mogel domovini mnogokrat koristiti.

frvr.

ŠOLSKA

STRAN

VERA PRALJUDI

Grobovi paleolitika (starejše kamene dobe) prejasno pričajo, da je tedanji človek veroval v življenje onkraj groba. Pri okostju, najdenem v Le Moustieru, v La Chapelle au Saints, so dobili tudi lepo orodje in bedrne kosti bizona. Vse to je bilo, po verovanju praljudi, mrličem potrebno za pot v večnost.

Pojavlja se vprašanje: Ali je človek razen vere v posmrtno življenje veroval tudi v Boga? Pred dvema, tremi desetletji bi evolucionisti odgovorili še z ne!

Ali ni tudi religija kot vse drugo rezultat dolgega razvoja? Konkretni dokaz za to trditev je bila Darwinova trditev, da primitivci Ognjene Zemlje nimajo nikake predstave, ne pojma, ne besede o Bogu niti o božanstvu in so potemtakem popolnoma areligiozni. To so konstatirali tisti, ki so pri teh primitivcih bivali. Za svojega večmesečnega bivanja na Ognjeni Zemlji pa sta etnologa Koppers in Gusinde dosegla toliko zaupanje tamošnjih domačinov, da so jima le-ti odkrili tudi svoje verske tajne, katere sicer pred

tujci skrbno skrivajo. Verujejo v enega Boga, ki ga nazivljejo z različnimi imeni, n. pr. »Watau — ineva« = Prastari, »Hlitapuan« = moj oče, »Monau anakin« = Najvišji itd. Tako sta Koppers in Gussinde ovrгла dolgo ukoreninjeno zablodo, ki je bila temelj drugi, še večji, da pračlovek ni imel nobene vere.

Ta zabloda je direktno ovržena z najdišči v nekaterih votlinah, zlasti v votlini Drachenloch v Švici (dolina Tamina) in v Petershöhle pri Veldenu v Bavarski. V obeh so našli velike množine kosti jamskega medveda, nekatere od teh, zlasti lobanje, skrbno razvrščene ali celo shranjene med kamnitimi ploščami. Tudi v votlinah sinantropoidnih ljudi so se našli slični ostanki. Bächler in Hörmann neodvisno drug od drugega enako tolmačita te svoje najdbe kot ostanke bogočastja — »primitivni lovski kult«. Dalje piše Bächler: Pomembno je tudi, da se na teh kulturnih mestih nahajajo vedno največje, najlepše lobanje in nožne kosti, torej najboljše od vsega lovskega plena. To se strinja z načinom prastarega žrtvovanja, ko je najvrednejša stvar bila žrtvovana.

Etnologija potrjuje take razloge, ker so še danes narodi, ki tako žrtvujejo prvine svojega lova (Samojedi, arktična obala Azije in Evrope). Vse to nam priča, da je Neandertalec pred tisočletji prinašal bogovom enake primicjalne žrtve, kot delajo to še danes prebivalci polarnih krajev. Brez dvoma je v žrtvah pračloveka vključeno spoznanje, da biva Bitje, ki je nad človekom, in priznanje, da je od njega odvisna človeška usoda. Gahs piše: »Neandertalec je imel jasen pojem o nekem višjem ali Najvišjem

Bitju, o nekem božanstvu, kakor koli si ga je že pač predstavljal, ter je bil prepričan, da je od njega odvisen v največji stvari, v samem življenjskem obstanku.«

Z dejstvom, da je pračlovek imel vero, se začenjajo sprijaznjevati tudi evolucionisti. Tako piše dr. J. Andree: »Misterij smrti ni torej Neandertalcu nepoznan. Kakršne koli religiozne predstave so bile verjetno tudi v njegovi duši; poznamo n. pr. nek kult jamskega medveda, ki je obstajal še v zadnji medledeni dobi.«

Blazić, Evolucija i postanak čovjeka.

Oddaljenost zvezd.

Če govori govornik v Londonu po radiu, rabi njegov glas kot zvočni val za razdaljo od njegovih ust do mikrofona, ki znaša 1 meter, dalj, kakor pa rabi kot električni val za razdaljo 800 km do severne Škotske. Poslušalci radia v Avstraliji slišijo koncert, ki ga oddajajo iz Londona, hitreje kakor navaden poslušalec v ozadju londonske koncertne dvorane, ki je navezan samo na električne valove, in sicer ga slišijo petnajstinko sekunde zatem, ko so ga igrali. Vendar rabijo isti brezžični valovi, ki imajo hitrost svetlobe, štiri in eno četrtno leta, da dosežejo najbližjo zvezdo, tako da bi prebivalci na zvezdi Proxima Centauri (najbližja zvezda) slišali zemeljski koncert šele čez štiri in en četrtno leto. So pa še bolj oddaljene zvezde, do katerih bi zemeljska glasba še zdaj ne dospela, tudi če bi jo oddali v času pred normanskim osvojenjem, preden so zgradili piramide ali celo preden se je na zemlji pojavil človek. Kako čudovit je Bog v svojih delih.

Dogodivščina na morju

Jón Svensson (Nonni)

Dečki so postajali vedno veselejši in so glasno govorili. Eni so prepevali, drugi so se šalili.

Hipoma zavpije Arni: »Mirno! Vsi skupaj!«

Vse je postalo tiho.

Arni je bil vendar naš kapitan in lastnik naše ladje. Morali smo ga ubogati.

»Ali nam boš govoril?« se je oglasil nek majhen šaljivec.

»Govoril vam ne bom,« je rekel Arni. »Toda ker ne vem, kje smo, bi vam nekaj predlagal.«

»Že poslušamo,« se zopet oglasi šaljivec.

»Kdo izmed vas ima najmočnejši in najjasnejši glas?« je vprašal Arni.

»Seveda Waldemar,« zavpijejo vsi dečki v koru.

»Saj res, Waldemar je tudi tu. Pozabil sem nanj,« se je opravičeval Arni.

Waldemar je bil dvanajstleten deček, ki je bil daleč naokoli znan zaradi svojega lepega in izredno močnega glasu. Vsi, ki so ga poznali, so pravili, da je to pravo čudo, ker je bil njegov glas prav tako močan kakor lep.

»Ali naj nam Waldemar zapoje kakšno pesem,« je vprašal eden izmed malih.

»To ne,« je rekel Arni, »toda predlagam, naj Waldemar na vse štiri strani krepko zakliče: »Halo.«

»Zakaj naj to stori,« ga vprašajo dečki.

»Zato, da zvemo, če je kakšna ladja v bližini. Če bodo tuji mornarji na ladjah slišali tak klic, nam bodo odgovorili.«

»Seveda bodo. Posebno če bodo slišali Waldemarjev glas, bodo z navdušenjem odgovorili. Za Waldemarja in njegov glas so vsi ljudje navdušeni,« se je oglasil nek šaljivec.

Smejali so se. Waldemar je ostal tih in jim ni odgovarjal. Navajen je bil, da so ga zaradi glasu po malem dražili.

»Tvoj predlog je dober, Arni,« so rekli dečki.

Prosili smo Waldemarja, naj na vse štiri strani z močnim glasom zavpije: Halo. Ni se branil. Na vse štiri strani sveta je odmeval mogočen »Halooo«.

Nekaj trenutkov smo molče poslušali. Nihče ni odgovoril.

»Še enkrat, Waldemar,« je prosil Arni.

Še enkrat se je oglasil mogočen Waldemarjev glas. Sedaj je bil uspešen. Z leve strani, čisto blizu je nekdo vprašal v danskem jeziku: »Hvem er der?«

»Na levi imamo torej Danca,« je rekel Arni.

»Najbrž je Herta,« je pripomnil deček, ki je bil z ladjami v pristanišču dobro znan.

Herta je bila velika in lepa jadrnica iz Kopenhagena.

»Veslajmo še nekoliko v ravni smeri, potem imamo prosto pot,« je določil Arni. Veslači so zopet zgrabili za vesla in vožnja se je nadaljevala preko tihih temnih voda, za čolnom pa je bleščalo žareče tekoče zlato.

Čez nekaj časa je spet nekdo hotel, da klic ponovimo.

»Potem bi morali nekaj po angleško in francosko zaklicati,« je rekel Arni.

»Kajti tukaj v bližini morajo biti zasidrane tudi angleške in francoske ladje.«

»Saj res, dajmo,« so bili nekateri takoj za to navdušeni.

»Kdo ve, kako se po francosko pravi: Dober večer?« je vprašal Arni.

»Jaz vem,« pravi eden.

»Bonsoir!«

»Da, res je,« pokimajo nekateri. »Tako nam vedno pravijo francoski mornarji, kadar se od nas zvečer ločijo.«

»Dobro,« pravi Arni, »poskusimo. Waldemar, ali moreš glasno zaklicati Bonsoir?«

»Bom poskusil.«

»Toda lepo skozi nos, Waldemar, kakor to delajo Francozi,« je nekdo hudo-mušno pripomnil.

Waldemar se ni dal motiti in je počasi in slovesno z močnim glasom na vse štiri strani zaklical: »Halooo! Bonsoir! Bonsoir! Bonsoir!«

Molče smo poslušali, če bomo dobili kakšen francoski odgovor. Toda ni ga bilo.

»Še enkrat zaklič,« je prosil Arni.

Waldemar se ni dal motiti in je počasi in slovesno z močnim, jasnim glasom zaklical skozi temno noč.

Razveselili smo se, ko je prišel odgovor prav blizu od prednje strani: »Hola — Bonsoir!« Nato je sledilo še nekaj besed, ki jih pa nismo razumeli.

»To so Francozi,« je rekel Arni. »Toda bolje je, da se z njimi ne spuščamo v pogovor, ker noben izmed nas ne zna francoski.«

»Toda tu bi morali biti tudi Angleži,« se je oglasil Harald, ki je znal dobro angleško. »Še te pokličimo!«

»Seveda,« je rekel Arni. »Toda povedati moraš Waldemarju, kaj naj kliče.«

»Zaklič: Good evening! To pomeni: Dober večer!«

Waldemar je zavpil iz polnega grla: »Good evening!«

Po nekoliko sekundah smo prejeli odgovor prav iz bližine: »Good evening!

What is the matter?«

»Vprašuje, kaj je,« prevaja Harald.

»Povej mu, da mu želimo lahko noč,« je rekel Arni.

Harald razlaga Waldemarju: »We wish you a good night!«

Waldemar je poskušal te tuje besede tiho izgovoriti. Ko je bil z izgovorjavo gotov, je zazvenel njegov lep in poln dečji glas: »We — wish — you — a — good — night!«

Takoj je prišel odgovor: »Who are you?«

»Vprašuje, kdo smo,« razlaga Harald.

»Povej mu, da smo islandski dečki,« je svetoval Arni. »Tako nam je blizu, da te bo dobro slišal, Harald. Ni treba več močnega Waldemarjevega glasu.«

»We are icelandic boys,« je zaklical Harald.

»What are you doing there?« je vprašal Anglež.

ZADNJA STRAN

Za bistre glave

1. Zlogovnica:

šla-u-v-te-bo-mo-vse-ri-ka-ra-bo-Pri
na-ka-be-ga-če-z-ne-ta-O-ške-ne-ro-goč
nim-om-u-vi-in-raz-la-sta-za-mig-vid
la-vih-ki-je-sti-za-la-pu-jo-to-ne-gna
div-ti-ko-bo-ga-člo-ge-u-pre-ja-hip
tva-ves.

2. Konjiček:

K	K	i	i	i	i	t	t	t
v	r	r	r	s	s	s	s	u
e	r	o	e	t	h	e	u	u
K	s	d	m	j	d	v	s	t
K	j	r	s	u	l	.	s	s
e	a	e	i	u	o	v	u	k
u	e	d	p	s	m	j	z	v
d	j	u	l	l	r	a	r	s
j	j	a	u	g	a	v	a	m

Filmanje

»Sedaj pa čisto naravno. Vi ga vržete
z vso silo v brezno.«

»Za božjo voljo, saj se bom ubil!«

»Nič ne de! V naslednjem dejanju
itak več ne nastopite.«

3. Iz knjižnice.

Jože si je nakupil precejšno knjižnico. Ko ga pride obiskat prijatelj Tone, mu ponosno pokaže seznam slovenskih pesniških zbirk, rekoč: Glej jih, natančno pet in dvajset jih je! — In res jih Tone lepo po vrsti bere:

1. Albrecht: Pesmi življenja (D 6).
2. Albrecht: Prisluškovanje (E 6).
3. Aškerc: Balade in romance (A 10).
4. Bevk: Pesmi (J 5).
5. Cankar: Erotika (O 2).
6. Golia: Večerna pesmarica (R 4).
7. Gradnik: Večni studenci (K 3).
8. Gregorčič: Poezije (P 6).
9. Grušen: Dvanajsta ura (N 9).
10. Jenko: Pesmi (F 1).
11. Kette: Poezije (C 2).
12. Kocbek: Zemlja (G 6).

13. Kosovel: Pesmi (Z 2).
14. Levstik: Poezije (Š 5).
15. Murn: Izbrani spisi (H 6).
16. Lovrenčič: Deveta dežela (L 3).
17. Pogačnik: Sinje ozare (U 6).
18. Prešeren: Poezije (M 4).
19. Sardenko: Dekliške pesmi (T 1).
20. Seliškar: Pesmi pričakovanja (I 9).
21. Stritar: Strunam slovo (Č 5).
22. Taufer: Veje v vetru (S 6).
23. Turšič: Tiho veselje (V 5).
24. Vodnik: Skozi vrtove (B 8).

Ko pa pride do konca, pogleda Jožeta in pravi: Zmotil si se. Samo štiri in dvajset zbirk je. — Toda Jože trdi svoje: Ne, natančno pet in dvajset slovenskih pesnikov in prav toliko knjig imam. Zato sem jih tudi kar s črkami iz abecede pozaznamoval. Le malo natančneje poglej moj seznam! — Tone, bistra glava in preskušen ugankar, je res kmalu ugotovil še enega slovenskega pesnika in njegovo zbirko. Zdaj pa ugibajte še vi!

Rešitve pošljite uredništvu do 12. nov. Najboljša rešitev bo nagrajena s knjigo Finžgar, Gospod Hudournik.

»Naša Zvezda« izhaja dvakrat v mesecu. Cena za dijake 8 Lir, za druge 12 Lir letno. Izdajatelj in odgovorni urednik dr. Tomaž Klinar. Uprava: Strelška ulica št. 12/II. Uredništvo: Costova 7, Ljubljana. Za Ljudsko tiskarno v Ljubljani: Jože Kramarič